

Nr 223.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag för vattenfallsstyrelsens inträde för Älvkarleby vattenfall i Dalälvens regleringsförening; given Stockholms slott den 25 april 1916.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för gäldande av statens kostnader i anledning av vattenfallsstyrelsens inträde för Älvkarleby vattenfall i Dalälvens regleringsförening u. p. a. för år 1917 bevilja ett anslag å högst 67,000 kronor, att utgå av lånemedel, ävensom besluta, att de i 1917 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel för produktiva ändamål skola höjas med motsvarande belopp.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25
april 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde följande:

Sedan någon tid tillbaka hava pågått förarbeten för genomförande av en reglering av Dalälven för vattenkraftändamål. Dessa förarbeten hava till en början huvudsakligen bedrivits av Stora kopparbergs bergslags aktiebolag. Under de senare åren hava emellertid så gott som samtliga övriga delägare i mera betydande vattenfall i Dalälvens vattensystem samarbetat med nämnda bolag för att söka åstadkomma en jämnare vattenavbördning i älven. I dessa förarbeten har även vattenfallsstyrelsen deltagit; och har styrelsen jämlikt nådigt bemyndigande i likhet med övriga intressenter tillskjutit medel för bestridande av kostnaderna för dessa arbeten. Genom nådigt brev den 19 mars 1915 har nämligen Kungl. Maj:t, i anledning av framställning från vattenfallsstyrelsen, bemyndigat styrelsen att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för verkställande av ytterligare undersökningar och utredningar för åstadkommande av en reglering av så vitt möjligt

Dalälvens hela vattensystem samt för vidtagande av övriga förberedande åtgärder för underlättande av regleringsföretaget av tillgängliga medel använda ett belopp av högst 15,000 kronor emot gottgörelse, varom Kungl. Maj:t förklarat sig vilja på anmälan av vattenfallsstyrelsen framdeles förordna.

Strävandena att söka åstadkomma en reglering av Dalälven voro helt naturligt till en början inriktade på att söka ernå en jämnare vattenavbördning från flodsystemets största sjö, Siljan. De svårigheter, huvudsakligen av juridisk och ekonomisk art, vilka därvid stått hinderande i vägen, föranledde emellertid regleringsintressenterna att jämsides med arbetet för regleringen av Siljan jämväl taga under behandling frågan om åstadkommande av en mindre variabel avrinning av vattnet från ett flertal av de mindre sjöar, som ingå i Dalälvens vattensystem, i synnerhet som dessa åtgärder ansetts kunna jämförelsevis lätt genomföras. Då särskild anledning förelåg att så snart som möjligt söka åstadkomma en sådan reglering av sjöarna Skattungen och Oresjön, som kunde vara till fördel för nedanför i vattendraget liggande vattenfall, sammanslöto sig ägarna av så gott som samtliga de större vattenfall, vilka kunna draga nytta av en reglering av nämnda två sjöar, den 20 maj 1915 till en ekonomisk förening, Skattungens regleringsförening u. p. a., vilken förening har till syfte att i samverkan med vederbörande odlingsintressenter genomföra regleringen av samma sjöar till gemensam båtнад för samtliga vederbörande.

Med anledning av därom utav vattenfallsstyrelsen gjord framställning har Kungl. Maj:t i den till innevarande års riksdag avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov föreslagit riksdagen att till gäldande av de å Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna belöpande kostnaderna för Skattungens och Oresjöns reglering för år 1917 bevilja ett anslag av 44,500 kronor; och har denna proposition blivit av riksdagen bifallen.

Uti skrivelse den 31 mars 1916 har nu vattenfallsstyrelsen anförst:

»Huru önskvärd en reglering av Skattungen och Oresjön än må vara, är det emellertid uppenbart, att densamma endast i ringa mån kan åstadkomma den utjämnning av vattenavrinningen, som man avser att vinna genom en fullständigare reglering av älven. Vattenkraftsintressenterna hava därför ingalunda släppt ur sikte det stora målet att söka genom en dylik fullständigare reglering möjliggöra ett mera ekonomiskt utnyttjande av älvens vattenkraft. Tvärtom har under den senaste tiden pågått ett ganska intensivt utredningsarbete i sådant syfte. För att skapa ett centralt organ för främjande av regleringsfrågorna och för handhavande av hithörande undersöknings- och utredningsarbete hava vattenkraftsintressenterna dessutom funnit lämpligt och nödigt att sammansluta sig till en ekonomisk förening, Dalälvens regleringsförening u. p. a., för vilken konstituerande sammanträde hållits den 20 mars 1916. Å sammanträdet antogs härvid bilagda förslag till stadgar.

Enligt vad § 5 i stadgarna giver vid handen, är föreningen indelad i åtta sektioner för de regleringsföretag, som föreningen är avsedd att främja. Då sektion nr 4, Österdalarnas sektion, har till uppgift att arbeta för reglering av tillflöden till Siljan, sammanfaller dess arbetsområde delvis med det, som tillhör Skattungens regleringsförening u. p. a. Det är därför avsett, att sistnämnda regleringsförening skall upplösas och dess uppgifter övertagas av sektion nr 4 i den nybildade regleringsföreningen.

Såsom framgår av de nu överlämnade stadgarna, stå dessa i väsentliga delar i överensstämmelse med de stadgar, som gälla för Skattungens regleringsförening. I detta sammanhang vill vattenfallsstyrelsen endast framhålla, att i analogi med 16:de paragrafen, andra stycket i sistnämnda förenings stadgar intagits en bestämmelse i Dalälvens regleringsförenings stadgar av innehåll, att, därest icke Eders Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad inom ett år från föreningens konstituerande antingen ingått i föreningen eller ock på annat sätt förbundit sig att göra de insatser och lämna de bidrag till regleringsföretaget, som enligt stadgarna skulle åligga dem, om de inginge i föreningen, samt därjämte iklätt sig viss angiven skyldighet, föreningen skulle anses upplöst vid utgången av sagda tid.

Den sålunda lämnade möjligheten för Eders Kungl. Maj:t och kronan att undandraga sig att ingå i föreningen eller lämna bidrag till vederbörande regleringsföretag bör emellertid enligt styrelsens bestämda uppfattning icke ifrågakomma redan av den anledningen, att Eders Kungl. Maj:t och kronan utan allt tvivel kommer att få mer än fullgod ersättning för sina bidrag till regleringskostnaderna genom den mycket betydande ökning i uttagbar vattenkraft, som genom regleringen vinnes för Älvkarlebyverket. Därest kronan skulle undandraga sig att ingå i föreningen eller lämna bidrag till densamma, skulle dessutom med all sannolikhet äventyras genomförandet av det för hela vårt land synnerligen betydelsefulla företag, som en reglering av Dalälven otvivelaktigt måste bliva.

Att noggrant angiva den vinst för Älvkarleby kraftverk, som skulle uppkomma genom utförande vare sig av en fullständig reglering av Dalälven eller av något eller några av de särskilda regleringsföretag, som den nybildade föreningen är avsedd att främja, är, åtminstone på frågans nuvarande stadium, knappast möjligt. För att emellertid åtminstone lämna några ekonomiska data rörande de ifrågasatta regleringarna tillåter sig vattenfallsstyrelsen härmed i underdånighet överlämna bifogade summariska översikt av kostnader och energivinst för regleringar inom de olika sektionerna av föreningen. I denna översikt upptagas inom respektive sektioner regleringssjöarnas yta, anläggnings- och kapitaliserade årskostnader samt sålunda beräknad totalkostnad, effektiv regleringsvinst i miljoner kilowattimmar per år på viss angiven fallhöjd samt kostnaden per årligen vunnen kilowattimme. Märkas bör därvid, att denna regleringsvinst vid vanlig utbyggnadsgrad helt kommer verken till godo utan ökade omkostnader i övrigt för denna kraftalstring. Då Älvkarleby kraftverk är utbyggt för tillgodogörande av c:a 250 sm³, kan kraftverket utan ytterligare utbyggnad tillgodogöra sig den ökning av minimivattenmängden, som vinnes genom de olika regleringsföretagen.

Den nu överlämnade översiktstablan utvisar en total anläggningskostnad för samtliga planerade regleringar av cirka 7,500,000 kronor, en total årskostnad inklusive 6 % ränta av cirka 650,000 kronor samt en total energivinst av cirka 230,000,000 kilowattimmar, för vilka kostnaden skulle utgöra i medeltal 0,28 öre per kilowattimme. En energivinst av 230,000,000 kilowattimmar representerar under t. ex. 5 månaders lågvattenperiod (vid 8,000 timmars årlig belastningstid) en genomsnittlig

effektökning av c:a 70,000 kilowatt eller 95,000 elektriska hästkrafter. Huru endast i vissa fall av direkt intresse må också anföras, att energivinsten genom regleringen skulle motsvara en kolförbrukning av omkring 230,000 ton per år, motsvarande redan vid ett pris av 17 kronor per ton en årskostnad av cirka 4,000,000 kronor.

De sålunda lämnade uppgifterna äro givetvis approximativa, men torde lämna en föreställning om de stora ekonomiska värden, om vilka en reglering av Dalälven rör sig.

Genom att ingå i föreningen binder sig emellertid Eders Kungl. Maj:t och kronan icke att deltaga i kostnaderna för de regleringsföretag, som av föreningen beslutas. I § 8 av föreningens stadgar föreskrives nämligen, att om icke Eders Kungl. Maj:t och kronan, innan beslut av föreningen fattas om utförande av regleringsföretag, till föreningens styrelse avgiver skriftlig förklaring, varigenom kronan förbinder sig att till företagets utförande lämna de bidrag, som enligt stadgarna åligga ägare av vattenfall, kommer föreningens beslut, även om kronan deltagar i detsamma, att bliva gällande, endast under förutsättning att kronan sist inom ett år efter beslutets dag till föreningens styrelse avlämnar skriftlig förklaring av ovan angivna innehåll. Även om kronan ingår i föreningen, står det därför Eders Kungl. Maj:t fritt att i varje särskilt fall meddela beslut, huruvida kronan skall deltaga i ett visst av föreningen beslutat regleringsföretag och lämna bidrag till detsammes utförande. Några betänkligheter mot, att vattenfallsstyrelsen får å Eders Kungl. Maj:ts och kronans vägnar ingå i föreningen, synas därför icke kunna anses föreligga. En ytterligare garanti ligger jämväl däri, att övriga ägare av vattenfall i allt väsentligt torde äga samma intressen med avseende å regleringen som Älvkarleby kraftverk, varför det knappast kan antagas, att en reglering kommer att av föreningen beslutas, som icke är till fördel jämväl för Älvkarlebyverket.

Genom att inträda i regleringsföreningen skulle emellertid vattenfallsstyrelsen å kronans vägnar bliva skyldig att, i likhet med övriga delägare i föreningen, göra i § 6 bestämd insats till ett sammanlagt belopp jämte övriga delägare av 400,000 kronor. Därav skulle på Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna komma ett belopp av 53,360 kronor. Det är emellertid att märka, att Korsnäs aktiebolag, som vid stadgarnas avfattande ansågs kunna påräknas såsom medlem av regleringsföreningen, sedermera förklarat sig åtminstone för närvarande icke vara villigt att ingå i densamma. Övriga intressenter hava dock funnit denna omständighet icke böra hindra föreningens konstituerande. De insatser, som för medlemmarnas olika vattenfall angivas i den under § 6 i stadgarna intagna tablån, torde därvid komma att till oförändrat belopp tillskjutas av ledamöterna, eventuellt med den obetydliga förhöjning, som erfordras för att uppbringa det sammanlagda insatsbeloppet till 400,000 kronor. Det bör dock nämnas, att Korsnäs aktiebolag ställt i utsikt att redan nu lämna ett bidrag till regleringsföreningen, motsvarande den för bolaget beräknade insatsen i Svärdsjö sektion.

Skulle nämnda belopp, 400,000 kronor — som är avsett att gälda föreningens allmänna förvaltningsutgifter och utgifter för förberedande åtgärder för befrämjande av de regleringsföretag, för vilka respektive sektioner skola arbeta, samt för erhållande av vederbörligt tillstånd till samma företag — visa sig otillräckligt, kunna uttaxeringar göras å medlemmarna i föreningen, dock att dessa jämlikt § 12 D) i stadgarna icke äro skyldiga att på grund av uttaxering inbetala mer än 25 procent av det belopp, som det enligt § 6 åligger vederbörande medlem att gälda. Medlemmarnas sammanlagda insatser skola således maximalt uppgå till 500,000 kronor, därav på Älvkarlebyverket skulle komma 66,700 kronor eller, om jämväl de för Korsnäs

aktiebolag beräknade insatserna skola fördelas på föreningens medlemmar, c:a 67,000 kronor. Det är emellertid att märka, att Söderfors bruks aktiebolag enligt ett med staten upprättat kontrakt, som godkändes av 1911 års riksdag i samband med beslutet om anläggande av ett statens kraftverk vid Älvkarleby, är skyldigt att betala 15 procent av de på Älvkarleby kraftverk fallande kostnaderna för regleringen, såvida bolaget vinner den rättegång, som för närvarande är anhängiggjord rörande äganderätten till en del av Älvkarleby vattenfall. Då den andel i Älvkarlebyverkets insats, som sålunda skulle falla på Söderforsbolaget, skulle uppgå till cirka 10,000 kronor, bliver kronans insats för Älvkarlebyverket under nyss angivna förutsättning cirka 57,000 kronor. För detta bidrag skulle Älvkarlebyverket, därest mot all förmodan någon reglering av Dalälven icke kommer till stånd, visserligen icke få någon direkt valuta i ökad vattentillgång. Den eventualiteten, att regleringsföreningens arbete icke skulle resultera i någon genomförd reglering, synes man emellertid icke behöva taga någon hänsyn till. Även under den mycket osannolika eventualiteten, att endast mindre betydande regleringar kunna genomföras, synes frågan om utjämnande av Dalälvens vattenavbördning vara av så utomordentligt stor betydelse för mellersta Sveriges industriella uppsving, att det icke synes böra möta några betänkligheter från kronans sida att även under dylik förutsättning lämna det ifrågavarande tillskottet till regleringsföreningen.

Med hänsyn till de å Eders Kungl. Maj:ts och kronans vägnar anhängiggjorda rättegångar angående bättre rätt till vattenfall i Dalälven anser sig styrelsen vidare böra särskilt påpeka de föreskrifter, som intagits i fjärde och femte styckena av 17 § i föreningens stadgar. Enligt dessa föreskrifter är en medlem av föreningen, som genom rättegång frånvinner annan medlem ett vattenfall, för vilket denne ingått i regleringsföreningen, skyldig att ersätta föreningen allt, vad densamma enligt stadgarna är skyldig att utgiva till den förlorande parten samt inträda i dennes samtliga skyldigheter gentemot föreningen, i den mån de icke voro fullgjorda, innan återbäring till honom ägde rum. Därest ifrågavarande av kronan anhängiggjorda rättegångar utfalla till kronans förmån, skulle kronan följaktligen bli skyldig att utöver vad förut angivits göra tillskott till regleringsföreningen. Det bör emellertid understrykas, att av ovan anförda skäl denna omständighet icke synes böra avhålla kronan från att stödja regleringsföreningens verksamhet genom ett medgivande för vattenfallsstyrelsen att ingå såsom medlem i föreningen.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att vattenfallsstyrelsen finner det ligga i öppen dag, att strävandena för att genomföra en fullständig reglering av Dalälven äro i synnerligen hög grad värda att understödjas av Eders Kungl. Maj:t och kronan. »

Vattenfallsstyrelsen har alltså anhållit, att Kungl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga styrelsen att för Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna för kronans räkning ingå i den nu bildade regleringsföreningen, Dalälvens regleringsförening u. p. a., *dels* ock ställa till vattenfallsstyrelsens förfogande erforderliga medel för gäldande av den insats, som det vid ett vattenfallsstyrelsens inträdande i föreningen alliger styrelsen att lämna till densamma.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har, i ändamål att till fördel för vattenkraftverken vid Dalälvens flodsystem reglera vatten-

framrinningen i denna älv jämte dess tillflöden, bildats en ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, benämnd Dalälvens regleringsförening. Föreningen är efter de olika regleringsföretag, som den är avsedd att främja, indelad i 8 sektioner, var och en omfattande olika till Dalälvens flodsystem hörande sjöar. Beträffande tillskott till kostnaderna för regleringarnas utförande är varje sektion ett företag för sig. Av en upprättad översikt av kostnader och energivinst inom de olika sektionerna, vilken översikt liksom föreningens stadgar torde såsom bilagorna 1 och 2 få vidfogas detta protokoll, framgår, att anläggningskostnaden för samtliga regleringar beräknats uppgå till omkring 7,500,000 kronor, i vilket belopp även ingår ersättning för skada å mark. Då regleringarna så vitt möjligt skola så verkställas, att den ökade vattenframrinningen under torrperioder vinnes genom sänkning av medelvattenytan och eventuellt lågvattenytan i regleringsmagasinen, blir den skada, som skulle tillfogas jordbruket, jämförelsevis ringa. Sammanlagda årskostnaden, inberäknat 6 procent ränta å anläggningskostnaden, har uppskattats till omkring 650,000 kronor, medan den årliga energivinsten beräknats till omkring 230,000,000 kilowattimmar, i följd varav kostnaden alltså skulle utgöra i medeltal 0,28 öre per kilowattimme. Denna energivinst representerar, enligt vad av vattenfallsstyrelsens skrivelse framgår, under t. ex. 5 månaders lågvattenperiod (vid 8,000 timmars årlig belastningstid) en genomsnittlig effektökning av omkring 70,000 kilowatt eller 95,000 elektriska hästkrafter. För att med stenkol frambringa denna energikvantitet skulle erfordras omkring 230,000 ton per år, motsvarande redan vid ett pris av 17 kronor per ton en årskostnad av omkring 4,000,000 kronor.

Vad särskilt angår Älvkarleby kraftverk, är detta redan utbyggt med så stor maskineffekt, att hinder icke möter att med nu befintligt maskineri till fullo tillgodogöra den ökning i vattenmängden, som ernås genom Dalälvens reglering. Man har vidare all anledning tro, att kraftavsättningen blir sådan, att huvudsakliga delen av den genom regleringen vunna energin kommer att konsumeras. Det förtjänar emellertid att nämnas, att en mindre del av det krafttillskott, som genom regleringen utvinnes, icke torde få någon användning. Redan före regleringen disponerar man nämligen även vid lågvatten en fullt tillräcklig vattenmängd under sön- och helgdagar för att icke endast tillgodose konsumtionen utan även fylla det regleringsmagasin, som finnes ovanför kraftstationen. Det vattentillskott, som under dessa dagar erhålles, måste alltså, i den mån det icke kan genom särskilda åtgärder magasineras i längre upp i älven belägna dammsjöar, gå förlorat. I viss mån kunna samma för-

hållanden inträffa även vid andra tillfällen, då belastningen är jämförelsevis liten såsom under eftermiddagarna och natten före sön- och helgdagar, under de första timmarna av dygnet efter sådana dagar samt vid vissa andra tidpunkter framför allt under nätterna. Med stigande belastning av kraftstationen komma dock uppenbarligen möjligheterna att bättre tillgodogöra sig regleringen att väsentligt ökas, om än även då, på grund av den utnyttjningstid, varmed Älvkarlebykraften redan uttages och ytterligare kan beräknas bli tagen i anspråk, allt det driftvatten, som vinnes genom regleringen, icke kan antagas bli till fullo tillgodogjort.

Även om man tager hänsyn till denna inskränkning i regleringstillskottets användbarhet, torde regleringarna för staten bli en god affär. Därtill kommer den fördel, som beredes det allmänna därigenom, att betydligt ökade kraftbelopp kunna uttagas i Dalälvens vattenfall. Jag anser mig alltså böra tillstyrka, att staten bidrager till regleringsföretagens förverkligande genom att vattenfallsstyrelsen för Älvkarleby vattenfall samt Stall- och Nygårdsforsarna ingår i Dalälvens regleringsförening.

Härigenom skulle staten endast förbinda sig att deltaga i kostnaderna för föreningens allmänna förvaltningsutgifter och utgifter för förberedande åtgärder för befrämjande av regleringsföretagen samt för erhållande av vederbörligt tillstånd till desamma. Dessa kostnader hava beräknats till 400,000 kronor, men om detta belopp visar sig otillräckligt, skulle föreningens medlemmar vara skyldiga att bidraga med ytterligare högst 100,000 kronor. Den på staten belöpande andelen skulle i förra fallet bli högst 53,360 kronor och i senare fallet högst 66,700 kronor, med eventuellt tillägg av omkring 300 kronor, för den händelse Korsnäs aktiebolag, på sätt vattenfallsstyrelsen i sin skrivelse omnämnt, icke skulle ingå i föreningen, men ändå lämna visst bidrag till densamma. Statens direkta utgifter skola emellertid under viss förutsättning minskas med omkring 10,000 kronor, utgörande Söderforsbruks aktiebolags bidrag till den å Älvkarlebyfallen belöpande insatsen. Eventuellt skulle således statens insats komma att begränsas till högst omkring 57,000 kronor.

Däremot skulle staten genom att ansluta sig till föreningen icke förbinda sig att deltaga i kostnaderna för de regleringsföretag, som av föreningen beslutas. I § 8 av föreningens stadgar föreskrives nämligen, att om icke Kungl. Maj:t och kronan, innan beslut av föreningen fattas om utförande av regleringsföretag, till föreningens styrelse afgiver skriftlig förklaring, varigenom kronan förbinder sig att till företagets utförande lämna de bidrag, som enligt stadgarna åligga ägare av vat-

tenfall, kommer föreningens beslut, även om kronan deltagar i detsamma, att bliva gällande, endast under förutsättning att kronan sist inom ett år efter beslutets dag till föreningens styrelse avlämnar skriftlig förklaring av ovan angivna innehåll. Därest vattenfallsstyrelsen för statens räkning ingår i föreningen, kommer alltså frågan om anvisande av medel till de delar av kostnaderna för de olika regleringsföretagen, som belöpa på statens vattenfall, att i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning. Hos riksdagen skulle alltså nu blott begäras det belopp, högst 67,000 kronor, varmed staten skulle deltaga i förvaltningsutgifterna samt de förberedande åtgärderna m. m. för regleringsföretagen. Då detta belopp avser en utgift för statens affärsverksamhet, lär det böra anvisas bland utgifter för kapitalökning.

Om ifrågakvarande belopp av riksdagen anvisas, torde jag framdeles få inför Kungl. Maj:t anmäla vattenfallsstyrelsens hemställan om bemyndigande att för Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna för kronans räkning ingå i Dalälvens regleringsförening.

Ett beslut om statens inträde i Dalälvens regleringsförening och anvisande av det till följd därav erforderliga beloppet medför ingen ändring i det av riksdagen, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, nyligen fattade beslutet att till gäldande av de på Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna belöpande kostnaderna för Skattungens och Oresjöns reglering för år 1917 bevilja ett anslag å 44,500 kronor. Detta anslag avser nämligen bestridande av den på Älvkarleby kraftverk fallande delen av kostnaderna för sistnämnda reglerings utförande. Det är visserligen avsett att, om Dalälvens regleringsförening definitivt kommer till stånd — vilket förutsätter, att staten och Stockholms stad ingå i densamma — Skattungens regleringsförening skall upplösas. Arbena för reglering av Skattungen och Oresjön skola emellertid i stället omedelbart fullföljas av Österdalarnas sektion av Dalälvens regleringsförening, vilken sektion enligt föreningens stadgar skall övertaga de uppgifter, som för närvarande tillkomma Skattungens regleringsförening.

Icke heller bör den tillämnade regleringen av Dalälven medföra någon ändring i det av innevarande års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, fattade beslutet att för utvidgning av ångkraftstationen i Västerås bevilja ett anslag av 1,500,000 kronor. Visserligen kommer genom regleringen av Dalälven det antal kilowattimmar, som behöver alstras i ångkraftstationen vid Västerås, att avsevärt minskas. Före Dalälvens reglering beräknas ångkraftstationen komma att generera i genomsnitt högst 8 procent av den energikvantitet, som förbrukas å Älvkarlebynätet. En väsentlig del av denna energiproduktion kan

efter Dalälvens reglering överförs å vattenkraftstationen, och kommer givetvis ångkraftstationens bränslebehov därigenom att avsevärt nedgå. Regleringen minskar även i någon mån behovet av ångreservmaskineri vid lågvatten. Då emellertid även efter regleringen tidsvis väsentliga inskränkningar i vattentillgången äro ofrånkomliga, och då effekttillskottet på grund av regleringen vid exceptionella torrår kan nedgå till omkring 5 å 6,000 kilowatt, kommer regleringen icke att göra den beslutade utbyggnaden av ångkraftstationen överflödigt, ja med all sannolikhet icke ens medföra sådan ökning i krafttillgången vid lågvatten, att man på grund av densamma framdeles kan undgå ytterligare utvidgning av ångkraftstationen.

Vad angår Stockholms stads anslutning till regleringsföreningen, har frågan härom ännu icke förevarit i stadsfullmäktige. Styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk har emellertid i skrivelse till stadsfullmäktige hemställt, att Stockholms stad måtte ingå i föreningen.

På grund av vad sålunda anförts får jag i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för gäldande av statens kostnader i anledning av vattenfallsstyrelsens inträde för Älvkarleby vattenfall i Dalälvens regleringsförening u. p. a. för år 1917 bevilja ett anslag å högst 67,000 kronor, att utgå av lånemedel, ävensom besluta, att de i 1917 års rikstat bland inkomsterna upptagna lånemedel för produktiva ändamål skola höjas med motsvarande belopp.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.

Bil. 1.

Översikt av kostnader och energivinst inom olika sektioner av Dalälvens regleringsförening.

Sektion.	Total area av till reglering föreslagna sjöar km ² .	Anlägg- nings- kostnad.	Kapitali- serad års- kostnad (efter 5 %).	Summa kronor.	Regle- ringens årskost- nad, inkl. 6 % ränta å anlägg- nings- kostna- den.	Regle- ringsvinst i miljoner kwt årligen.	Kostnad per årligen vunnen kwt i öre.	Fallhöjd på vilken regle- rings- vinsten beräk- nats m.
Siljan	350	3,000,000	1,250,000	4,250,000	242,500	99	0,24	98
Siljan, Orasjön och Insjön 350 km ² .								
Runn	70	700,000	300,000	1,000,000	57,000	11	0,52	65
Sjön Runn 68 km ² .								
Svärdsjö	118	1,000,000	700,000	1,700,000	95,000	40	0,24	120
Amungen 75 km ² , Balungen 12, Ljugaren 25, Svärdsjön 6.								
Österdalarna	(ca 80)*	1,000,000	700,000	1,700,000	95,000	22	0,43	100
Skattungen-Oresjön 33 km ² , Särnasjön 10.								
Mockfjärd	4,1	70,000	45,000	115,000	6,450	2,1	0,31	123
Flosjövattdraget.								
Nås	36	600,000	425,000	1,025,000	57,250	20	0,29	123
Skivsforsen	39	800,000	475,000	1,275,000	71,750	29	0,25	130
Venjan 31,2 km ² .								
Horrmond	13,4	300,000	200,000	500,000	28,000	8,5	0,33	123
Horrmondsjön 13,4 km ² .								
—	—	7,470,000	4,095,000	11,565,000	652,950	231,6	0,28	—

*) För de mindre sjöarna i Österdalälvens flodområde saknas uppgifter för bestämmande av deras lämplighet för reglering, varför siffran delvis är uppskattad.

Bil. 2.

Stadgar

för

Dalälvens regleringsförening u. p. a.

§ 1.

Ändamål. Föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas gemensamma ekonomiska intressen genom att till gemensam nytta för föreningens medlemmar reglera vattenframrinningen i Dalälven och dess tillflöden.

§ 2.

Firma. Föreningens firma är »Dalälvens regleringsförening u. p. a».

§ 3.

Styrelsens säte. Styrelsen skall hava sitt säte i Stockholm.

§ 4.

Medlemmar. Till medlem i föreningen må endast antagas ägare av vattenfall i Dalälven flodsystem.
Med »vattenfall» förstås i dessa stadgar även del av vattenfall.

§ 5.

Sektioner. Föreningen indelas efter de olika regleringsföretag, som föreningen är avsedd att främja, i följande sektioner, nämligen:

- nr 1* Siljans sektion, avsedd att arbeta för Siljans reglering, vilken sektionens översta fall är Forshuvudforsen,
- nr 2* Runns sektion, avsedd att arbeta för reglering av sjön Runn, vilken sektionens översta fall är Långhagsforsen,
- nr 3* Svärdsjös sektion, avsedd att arbeta för reglering av sjöarna i Övre Svärdsjö-vattendraget, vilken sektionens översta fall är Tängarfallet,
- nr 4* Österdalarnas sektion, avsedd att arbeta för reglering av tillflöden till Siljan, vilken sektionens översta fall är Grådafallet,
- nr 5* Mockfjärds sektion, avsedd att arbeta för reglering av Flosjövattendraget i Floda, vilken sektionens översta fall är Hagforsen,

- nr 6* Nås sektion, avsedd att arbeta för reglering av de sjöar, vilka avbörda sitt vatten till Västerdalälven, mellan Skivsforsen och Nås-Kvarnholsforsen, som är denna sektionens översta fall,
- nr 7* Skivsforsens sektion, avsedd att arbeta för reglering av de sjöar, vilka avbörda sitt vatten till Västerdalälven mellan Malungsfors och Skivsforsen, som är denna sektionens översta fall,
- nr 8* Horrmunds sektion, avsedd att arbeta för reglering av de sjöar, vilka avbörda sitt vatten till Västerdalälven ovan Malungsfors, som är denna sektionens översta fall.

I varje särskild sektion ingår vederbörande föreningsmedlem för det vid samma sektion här ovan angivna översta fallet samt för de mellan detta och havet belägna fall.

§ 6.

Föreningens medlemmar skola i föreningen göra insatser enligt följande tablå: **Insatser.**

Insatser i

Fallägare	Vattenfall	Fallhöjd m.	Siljan.	Runn
Korsnäs A.-B.	{Käringforsen m. m.	3·9	—	—
Nyhammars bruks A.-B.	{Korsnäs	3·0	—	—
Vesterdalälvens Kraft-A.-B.	Härforsen	3·0	—	—
	Mockfjärd	25·5	—	—
	Näs-Kvarnholsforsen	4·4	—	—
	Käringforsen	4·1	—	—
	Fänforsen m. fl.	8·2	—	—
	Djurforsen	3·9	—	—
	Grådaforsen	9·85	—	—
	Forshuvudforsen	11	13,230	—
Stora Kopparbergs Bergslags A.-B.	{Kvarnsveden	13·4	16,110	—
	Bullerforsen	12·7	15,270	—
	Domnarvet	6·9	8,300	—
	Långhagsforsen	10·9	13,110	4,560
	Forssaforsen, andel	1·95	2,350	820
	Gysingeforsen	3	3,610	1,250
Hofors A.-B.	Forssaforsen, andel	5·8	6,970	2,430
Avesta järnverks A.-B.	{Avesta Storfors 1/2	5·35	6,430	2,240
	» Lillfors 1/2	1·75	2,100	730
Stockholms Superfosfatfabriks A.-B.	» Storfors 1/2	5·35	6,430	2,240
Norbergs El. A.-B.	» Lillfors 1/2	1·75	2,100	730
Horndals järnverks A.-B.	Näs	4·1	4,930	1,720
Tyttbo Vattenfalls A.-B.	Tyttboforsen	5·5	6,610	2,300
Söderfors Bruks A.-B.	{Söderfors 1/2	2·3	2,770	960
	Älvkarleö bruk, andel	(8·9)	10,700	—
Stockholms stad	Untra	14·9	17,920	6,230
Sandvikens järnverks A.-B.	Lanforsen, andel	8·9	—	3,720
Staten	Älvkarleby	18·1	21,760	7,570
Kopparberg—Hofors A.-B.	Tånger	10	—	—
J. H. Munktells Pappersfabriks A.-B.	Borgärdet	10	—	—
Falu Elektr. Belysnings A.-B.	Sundborn	7·7	—	—
	Summa	—	160,700	37,500

sektionen.

Svärdsjö.	Öster dalarna.	Mockfjärd.	Nås.	Skivsforsen.	Hörmund.	Summa.	Insats.
—	—	—	670	890	330	1,890	
1,340	—	—	—	—	—	1,340	3,230
—	—	70	520	690	260	—	1,540
—	—	570	4,380	5,850	2,190	—	12,990
—	—	—	760	1,010	380	2,150	
—	—	—	700	940	350	1,990	
—	—	—	1,410	1,880	700	3,990	
—	—	90	670	890	330	1,980	
—	3,680	—	—	—	—	3,680	
—	4,110	250	1,890	2,520	940	22,940	
—	5,010	300	2,300	3,070	1,150	27,940	
—	4,740	280	2,180	2,910	1,090	26,470	
—	2,580	150	1,190	1,580	590	14,390	
4,860	4,070	240	1,870	2,500	930	32,140	
870	730	40	340	450	170	5,770	
1,340	1,120	70	520	690	260	8,860	152,300
2,580	2,170	130	1,000	1,330	500	—	17,110
2,380	2,000	120	920	1,230	460	15,780	
780	650	40	300	400	150	5,150	20,930
2,380	2,000	120	920	1,230	460	—	15,780
780	650	40	300	400	150	—	5,150
1,830	1,530	90	710	940	350	—	12,100
2,450	2,050	120	950	1,260	470	—	16,210
1,020	860	50	400	530	200	6,790	
—	—	—	—	—	—	10,700	17,490
6,640	5,570	330	2,560	3,420	1,280	—	43,950
3,960	3,320	200	1,530	2,040	760	—	15,530
8,060	6,760	400	3,110	4,150	1,550	—	53,360
4,450	—	—	—	—	—	—	4,450
4,450	—	—	—	—	—	—	4,450
3,430	—	—	—	—	—	—	3,430
53,600	53,600	3,700	32,100	42,800	16,000	—	400,000

Dessa insatser skola användas för täckande av

a) föreningens allmänna förvaltningsutgifter,

b) utgifter för förberedande åtgärder för befrämjande av de regleringsföretag, för vilka respektive sektioner skola arbeta, samt för erhållande av vederbörligt tillstånd till samma företag.

Insatserna skola kontant inbetalas på en gång eller i poster, vilkas storlek av styrelsen bestämmes, senast 14 dagar efter av styrelsen för varje gång given skriftlig anmaning.

I den mån insatserna icke åtgå till täckande av de utgifter, för vilka de äro avsedda, må återstoden användas till utgifter för respektive regleringsföretags genomförande.

Medlem, som i ovanstående förteckning icke upptagits, skall göra insats i förhållande till fallhöjd i enlighet med de i § 10 angivna grunder.

Medlem må icke deltaga i föreningen med mer än enkel insats, sådan den be-
träffande de i ovanstående tablå upptagna medlemmar finnes angiven i tablåns sista kolumn, där ej annat föränledes av § 17 här nedan, dock med skyldighet för medlemmarna att därutöver lämna i dessa stadgar föreskrivna tillskott till täckande av kostnaderna för regleringsföretag samt sådana bidrag, som skola uttagas genom taxering enligt vad nedan i § 12 säges.

§ 7.

Reglerings-
planer.

För varje regleringsföretag skall regleringsplan fastställas på föreningssammanträde.

Vattenreglering skall ske i enlighet med de bestämmelser, som av domstol eller på administrativ väg fastställas. Skulle till följd av dylika bestämmelser regleringsplan icke kunna följas, skall den jämkas i den mån sådant av vederbörande utslag föränledes.

§ 8.

Beslut om
reglerings-
företags utfö-
rande och
täckande av
kostnaderna
för detsamma.

Å föreningssammanträde skall beslutas såväl i fråga, huruvida tillstånd skall sökas till reglerings utförande eller, där tillstånd till reglering sökts före föreningens konstituerande, huruvida ansökningen skall genom föreningens försorg och på dess bekostnad fullföljas, som ock i fråga om regleringsföretags utförande och täckande av kostnaderna för detsamma.

För kostnadernas täckande skola föreningens medlemmar för varje regleringsföretag sammanskjuta två belopp.

Det ena beloppet, här nedan benämnt beloppet A, skall vara tillräckligt att jämte eventuellt odisponerat belopp av de enligt § 6 här ovan gjorda insatserna såväl täcka sådana utgifter för regleringsföretaget, vilka skola utgå en gång för alla, däri inbegripna även räntor under byggnadstiden, som ock förslå till ett kapital så stort, att 4 % årlig ränta därå täcker föreningens utgifter för skadeersättningar, vilka i laga ordning på förhand fastställas att årligen utgå.

Det andra beloppet, här nedan benämnt beloppet B, skall vara så stort, att 4 % årlig ränta därå är tillräcklig att täcka driftkostnader och övriga utgifter för det ifrågavarande regleringsföretaget, däri inbegripna även avsättningar till förnyelsefond och skälig andel av föreningens allmänna förvaltningskostnader.

För varje regleringsföretag skola beloppen A och B efter förslag av styrelsen bestämmas på det föreningssammanträde, då beslut fattas om regleringsföretagets utförande.

Beloppen A och B må för varje sektion icke utan samtycke av sektionens samtliga medlemmar bestämmas till högre än sammanlagt följande belopp:

Sektion.	Belopp A.	Belopp B.
Siljan	3,000,000	1,250,000
Runn.....	700,000	300,000
Svärdsjö	1,000,000	700,000
Österdalarna	1,000,000	700,000
Mockfjärd	70,000	45,000
Nås	600,000	425,000
Skivsforsen	800,000	475,000
Horrmund	300,000	200,000
Summa	7,470,000	4,095,000

Om icke Kungl. Maj:t och kronan, innan beslut av föreningen fattas om utförande av regleringsföretag, till föreningens styrelse avgiver skriftlig förklaring, varigenom kronan förbinder sig att till företagets utförande lämna de bidrag, som enligt dessa stadgar åligga ägare av vattenfall, bliver beslutet, även om Kungl. Maj:t och kronan deltagar i detsamma, gällande endast under förutsättning att Kungl. Maj:t och kronan sist inom ett år efter beslutets dag till styrelsen avlämnar skriftlig förklaring av ovan angivna innehåll.

Därest fråga uppstår om regleringsföretags utförande utan bidrag av Kungl. Maj:t och kronan, är en var av föreningens övriga medlemmar berättigad att fritaga sig från deltagande i kostnaderna för regleringsföretaget, om anmälan därom sker, innan frågan om regleringsföretagets utförande företages till avgörande.

§ 9.

Styrelsen äger att fördela föreningens allmänna förvaltningsutgifter på vederbörande sektioner med ledning av den i § 6 verkställda uppdelning av insatserna.

Fördelning av
allmänna
förvaltnings-
utgifter.

§ 10.

För varje regleringsföretag skall föreningens styrelse med tagen hänsyn till den ökning i vattenkraft, de olika vattenfallen inom den sektion, som skall utföra det beslutade regleringsföretaget, komma att tillskyndas genom detsamma, uppgöra förslag till slutlig fördelning på samma sektionens medlemmar av beloppen A och B. Därvid skall iakttagas, att särskilt belopp bestämmas för varje medlem, fördelat på de av honom ägda vattenfall, att varje falls höjd antages vara den fallhöjd, som vid en vattenföring motsvarande sex sekundliter per kvadratkilometer nederbördsområde anses kunna sammanföras vid på lämpligt sätt utfört kraftverk, att för de i § 6 angivna vattenfall skola gälla de därstädes angivna fallhöjderna, vilka uträknats med tillämpning av sist angivna regel, att tillskott för vattenrätt till bägge stränderna beräknas dubbelt så högt som tillskott för vattenrätt till endast ena stranden samt att, om vattenrätt omfattar endast en gren eller en del av en gren i älven, beloppet reduceras i förhållande till den del av den totala vattenföringen, som vid en vattenföring, motsvarande sex sekundliter per kvadratkilometer nederbördsområde, fram-

Fördelning av
utgifter på
sektionernas
medlemmar.

rinner genom grenen. Om icke någon av sektionens medlemmar inom 30 dagar, sedan styrelsens förslag blivit dem skriftligen tillställt, hos styrelsen skriftligen påkallar skiljedom enligt § 22 här nedan för prövning av styrelsens förslag, äro medlemmarna bundna av förslaget och skyldiga att lämna de tillskott, som enligt detsamma belöpa på dem. Om skiljedom påkallas, skola skiljemännen uppgöra slutligen gällande fördelning av beloppen A och B.

Därest Kungl. Maj:t och kronan eller Stockholms stad utan att ingå i föreningen förbinda sig att lämna bidrag till regleringsföretag, skall vad ovan i denna § stadgats om sektions medlemmar gälla jämväl för Kungl. Maj:t och kronan och Stockholms stad.

§ 11.

Utgörande av
tillskott till
reglerings-
företag.

A) Sedan för en sektion beslut fattats om regleringsföretags utförande samt storleken av beloppen A och B och desamma fördelning blivit slutligen bestämda, äro sektionens medlemmar skyldiga att inom av föreningens styrelse bestämd tid, vilken dock icke må sättas kortare än tre månader efter därtill av styrelsen erhållen skriftlig anmaning, fullgöra sina inbetalningar av beloppen A och B.

B) Tillskotten till beloppen A och B må för varje av de medlemmarna tillhöriga vattenfallen fullgöras medelst två till föreningen eller order ställda reverser, betecknade A och B, av vilka reversen A skall lyda å den på vattenfallet belöpande del av beloppet A och reversen B å den på vattenfallet belöpande del av beloppet B.

C) För samtliga reverserna med undantag av dem, som lämnas av kronan och Stockholms stad, skall ställas god säkerhet. Medlem, som icke under den under A) i denna § stadgade anmaningstid lämnat revers med god säkerhet, är förlustig sin rätt att inbetala ifrågavarande belopp medelst revers och skyldig att omedelbart efter anmaningstidens slut eller, sedan eventuellt uppkommen tvist om erbjuden säkerhets godhet blivit slutligen avgjord, betala beloppen kontant. Styrelsens beslut i fråga, huruvida erbjuden säkerhet är god, skall vara bindande, så framt detsamma icke av den medlem som erbjudit säkerheten, inom 14 dagar efter erhållen skriftlig del av beslutet överklagas genom hos styrelsen gjort skriftligt påkallande av skiljedom enligt § 22 här nedan.

D) Reverserna skola, där ej annat föranledes av bestämmelserna i mom. K) 1, 2 och 3 i denna §, vara förfallna till betalning tre månader efter uppsägning, som dock icke får avse betalning, innan reverserna enligt nedanstående regler bliva utkrävbara.

E) Reverserna A skola vara förskrivna med 4 % årlig ränta från och med det att reverserna, enligt vad nedan säges, äro utkrävbara.

F) Där ej annat framgår av bestämmelserna här nedan, skola reverserna A vara utkrävbara, då respektive vattenfall blivit så bebyggda, att vid dem regleringen kan tillgodogöras, vilket i varje fall skall beträffande vattenfall i Dalälven nedanför Gråda anses hava inträffat, så snart utbyggnad blivit verkställd i sådan omfattning, att en vattenmängd svarande mot en vattenföring i hela älven av 80 kubikmeter per sekund kan uttagas. Styrelsen bestämmer, vid vilken tid en revers skall anses utkrävbar. Sådant beslut bliver ovillkorligt bindande för delägare, vilken icke inom 14 dagar efter därav erhållen skriftlig del överklagar beslutet genom att skriftligen hos styrelsen påkalla skiljedom enligt § 22 här nedan. Även om utbyggnad icke kommer till stånd i nu angiven omfattning, skall revers det oaktat vara utkrävbar senast 15 år efter reversens utfärdande.

G) När kapitaluttagningar å reverser A göras, skola de ske å samtliga utkrävbara reverser, som avse samma regleringsföretag, och i lika förhållande till de utkrävbara kapitalbeloppen, där ej annat föranledes av bestämmelserna i mom. K) eller § 14 här nedan.

H) Uttagningar av ränta å reverser A må endast ske för gäldande av sådana skadeersättningar, som på förhand i laga ordning fastställas att årligen utgå i anledning av det regleringsföretag, som reverserna avse. Av den på varje kalenderår belöpande utkrävbara ränta må icke utkrävas sammanlagt mer än som erfordras för att täcka de skadeersättningar av nyss angivna beskaffenhet, vilka det närmast därpå följande året förfalla till betalning, därvid å samtliga utkrävbara reverser avseende ett och samma regleringsföretag ränteuttagningar skola ske i lika förhållande till de utkrävbara på sista året belöpande räntorna.

I) Reverserna B skola vara förskrivna med 4 % årlig ränta och beträffande kapitalet icke uppsägbara under andra förhållanden än i mom. K) härefter föreskrives. Räntan å revers B är utkrävbar endast från samma tidpunkt och i samma mån som den samma regleringsföretag och vattenfall avseende revers A blir till kapitalet utkrävbar.

K) 1. Om lämnad säkerhet försämrats, må revers av föreningen uppsägas till omedelbar betalning, så framt icke annan god säkerhet sättes i stället.

2. Om medlem upphör att vara ägare av vattenfall, för vilket han lämnat revers, må ock reversen av föreningen uppsägas till omedelbar betalning, så framt icke den nye ägaren av vattenfallet inträder i föreningen och övertager betalningsansvaret för reversen eller motsvarande del därav och för densamma ställer säkerhet i enlighet med föreskriften i mom. C) här ovan.

3. Om medlem av annan anledning än att han upphör att vara ägare av vattenfall uppsäger sig till utträde ur föreningen, må ock av honom lämnade reverser av föreningen uppsägas till omedelbar betalning.

4. Över penningar, som uttagits på grund av 2:dra och 3:dje stycket i detta moment, har föreningen fri dispositionsrätt med endast den inskränkning, som följer av § 13 här nedan.

5. Oavsett att reverser bliva uppsägbara enligt detta moment punkterna 1, 2 och 3, må dock upplupen ränta icke utkrävas annat än i överensstämmelse med föreskrifterna i mom. H) och L) i denna §.

L) Om medlem frivilligt eller på grund av mom. K) 1 här ovan inbetalar på honom belöpande andel av belopp A eller B helt eller delvis kontant, skall beloppet insättas i bankinrättning på föreningens räkning eller på annat betryggande sätt göras räntebärande. Därefter skola regler, motsvarande dem, som enligt dessa stadgar gälla för föreningens rätt att verkställa uttagningar och uppbära ränta å reverser, även gälla för föreningens rätt att tillgodogöra sig de kontant inbetalda beloppen och ränta på dem. Ränta och annan avkastning, som föreningen icke äger tillgodogöra sig, skall redovisas till den, som gjort tillskottet, eller hans rättsinnehavare.

M) Om uttagningar ske å reverser A eller däremot svarande kontanta tillskott, innan respektive arbeten och byggnader tagits i bruk för reglering, skola de delägare, å vilkas tillskott uttagningar ske, erhålla 5 % årlig ränta å uttagna beloppen från uttagningsdagarna, till dess regleringen påbörjas. Denna ränta skall utbetalas i efter-skott för varje kalenderår och skall liksom räntan å byggnadslån för den här ovan i detta moment nämnda tid betäckas genom kapitaluttagningar å utkrävbara reverser A och däremot svarande kontanta tillskott.

§ 12.

Uttaxeringar.

A) Skulle sammanlagda summan av de insatser, som föreskrivas i § 6 här ovan, icke förslå för de utgifter, för vilka de äro avsedda, må felande belopp uttaxeras på respektive sektionens medlemmar i förhållande till insatserna.

B) Skulle det för något regleringsföretag avsedda beloppet A visa sig otillräckligt för betäckande av de utgifter, som därmed böra bestridas, må det felande beloppet uttaxeras på medlemmarna i förhållande till avlämnade reverser A eller i stället för dylika reverser gjorda kontanta tillskott. De, vilka avlämnat reverser A, som ännu icke äro utkrävbara, må dock äga rätt att i stället för kontant inbetalning mot återfående av sina förut avlämnade reverser A avlämna nya sådana å ett med vad på respektive medlemmar av uttaxeringen belöper ökat belopp och med god säkerhet. Även de, som i stället för reverser A lämnat kontanta tillskott, vilka föreningen ännu icke fått rätt att tillgodogöra sig, må fullgöra uttaxeringen genom avlämnande av reverser A på de uttaxerade beloppen och med god säkerhet.

Beträffande dylika reversers beskaffenhet, föreningens rätt att verkställa uttagningar å dem och å kontanta belopp, som på grund av uttaxering inbetalas, medlemmarnas rätt till ränta å reverser och kontanta belopp m. m. skall vad stadgarna innehålla angående kontanta och reverserade tillskott till täckande av belopp A äga motsvarande tillämpning.

C) Skulle årliga utgifter, som äro avsedda att täckas med ränta å belopp B, överstiga den summa, som kan erhållas genom utkrävbar ränta å därför avsedda reverser B, å dem inbetalade belopp samt å de i stället för reverser B gjorda kontanta tillskott, må felande belopp uttaxeras på medlemmarna i proportion, svarande mot de kapitalbelopp, som uttagits å motsvarande reverser A och å kontanta tillskott, som lämnats i stället för reverser A.

D) Medlem vare icke skyldig att på grund av uttaxering inbetala mer än 25 % av de belopp, medlemmen på grund av §§ 6 och 8 här ovan varit skyldig att till föreningen inbetala för det ändamål, som med uttaxeringen avses.

§ 13.

Beslut
angående
uppsägningar
och
uttagningar.

Sedan avgjort blivit, att kontant tillskott får tagas i bruk eller att revers är utkrävbar, ankommer på föreningens styrelse att infordra inbetalningar å de i § 11 omnämnda skuldförbindelser och verkställa uttagningar å kontanta tillskott.

Beslut
angående
uttaxeringar.

Uttaxeringar jämlikt § 12 här ovan skola beslutas på föreningssammanträde. Vid uttagningar och infordrande av betalningar å tillskott samt uttaxeringar skall angivas, i vilken sektion penningarna skola inbetalas, och må de därefter icke användas för annan sektionens särskilda ändamål.

§ 14.

Uttagningar
å reverser,
som bliva
utkrävbara
senare än
andra.

Å sådana reverser A, som först sedan uttagning skett å andra samma regleringsföretag avseende reverser A bliva enligt § 11 F) utkrävbara, skall därvid genast uttagas vad som svarar mot de av andra medlemmar inom sektionen på grund av § 11 G) å reverser A samt på grund av § 11 L) och § 12 B) för samma regleringsföretag uttagna belopp.

Medel, som på grund av de i denna § givna bestämmelser för ett regleringsföretag till föreningen inflyta, skola i vad de icke åtgå till återbetalning av lån, som

styrelsen upptagit, fördelas bland sektionens medlemmar i proportion till hos dem för samma regleringsföretag gjorda uttagningar (med avdrag av vad därå eventuellt återbetalats) på grund av reserver A och å de i stället för reserver A lämnade kontanta tillskott, därvid dock icke tagas i beräkning uttagningar på grund av § 11 K).

§ 15.

Av föreningens årsvinst avsätts minst 10 % till reservfond, intill dess denna uppgår till 20,000 kronor. Nedgår reservfonden under detta belopp, skall stadgad avsättning till dylik fond åter vidtaga och därmed fortsättas, tills densamma ånyo stigit till samma belopp.

Reservfond.

§ 16.

Inom varje sektion skall, sedan de för respektive regleringsföretag erforderliga arbeten och anläggningar blivit utförda, för täckande av föreningens utgifter för underhåll och förnyelse av samma anläggningar och arbeten en förnyelsefond bildas och bevaras enligt följande regler.

Förnyelsefond.

För varje regleringsföretag bestämmer styrelsen ett belopp, till vilket förnyelsefonden högst må uppgå, här nedan kallat maximibeloppet. Detta beslut bliver slutligen gällande, om icke någon av sektionens medlemmar inom 14 dagar efter erhållen skriftlig del av beslutet överklagar detsamma genom att hos styrelsen skriftligen påkalla skiljedom enligt § 22 här nedan. Sedan fondens maximibelopp blivit för något regleringsföretag slutligen bestämt, skall föreningens styrelse för täckande av sektionens utgifter för förvaltningskostnader samt underhåll och förnyelse av de anläggningar och arbeten, som för regleringsföretaget böra vidmakthållas, årligen av utkrävar ränta å samma regleringsföretag, avseende reverser B och å mot dem svarande kontanta insatser uttaga ett belopp, som styrelsen före årets början bestämt och tillkännagivit för medlemmarna. Vid bestämmande av detta belopp bör styrelsen tillse, att större växlingar i beloppet från det ena året till det andra i möjligaste mån undvikas. Vad av det uttagna beloppet icke åtgår till förvaltnings- samt underhålls- och förnyelsekostnader under året, skall avsättas till förnyelsefonden, till vilken även skola läggas å fonden upplupna räntor. När fonden överstiger maximibeloppet, må dock avsättningar till densamma icke ske. Om sektionens utgifter för förvaltningskostnader samt underhålls- och förnyelsearbeten något år överstiga sammanlagda beloppet av samma år enligt denna paragraf gjorda uttagningar hos sektionens medlemmar jämte å förnyelsefonden upplupen ränta, må vad som brister täckas genom uttagningar ur fonden. För annat ändamål må förnyelsefonden icke minskas.

§ 17.

Medlem, som avhänder sig eller eljest förlorar samtliga de vattenfall, för vilka han är delägare i föreningen, må uteslutas ur densamma.

Bestämmelser för den händelse att medlems rätt till vattenfall upphör eller medlem eljest utträder ur föreningen.

Medlem, som uteslutes eller eljest utträder ur föreningen, har icke rätt att återfå vare sig insats eller vad han eljest till föreningen inbetalat kontant eller avlämnade skuldförbindelser med säkerheter, med mindre antingen ny ägare till respektive vattenfall inom tre månader efter det han tillträtt sagda fastighet inträder i den avgångne medlemmens ställe och fullgör motsvarande betalning kontant eller avlämnar motsvarande skuldförbindelser med god säkerhet eller ock sådana omständigheter föreligga, som här nedan i denna paragraf omförmälas.

Ny ägare av vattenfall skall vara berättigad att på motsvarande villkor vinna inträde i föreningen.

Om medlem av föreningen genom rättegång utan eget vållande eller försumelse förlorar något vattenfall, är han med nedan angivna förbehåll berättigad att av föreningen återfå gjorda kontanta inbetalningar samt lämnade reverser och säkerheter till så stor del, som svarar mot det vattenfall, som han genom rättegången förlorar, med avdrag av däremot svarande andel av den vinst, han åtnjutit genom regleringen. Dylikt avdrag för dock icke ske med mer än hälften av vad respektive medlem varit skyldig att kontant inbetala för slutfört regleringsföretag.

Om den, som genom rättegång, varom i nästföregående stycke av denna paragraf talas, tillvinner sig vattenfall, är medlem av föreningen eller därefter vinner inträde i densamma, skall han *dels* ersätta föreningen allt vad densamma enligt nästföregående stycke är skyldig att till den förlorande utgiva *dels* ock inträda i den förlorandes samtliga skyldigheter gentemot föreningen i den mån de icke voro fullgjorda, innan återbäring till honom ägde rum.

Utöver det belopp, föreningen kan utfå av den, som tillvunnit sig vattenfall, är föreningen icke skyldig att till den förlorande återlämna något, förr än den reglering, för vilken respektive inbetalningar och reverser med säkerheter lämnats, tagit sin början, och icke heller mer än som kan återställas utan fara för att föreningen skall sakna medel för fullföljande av samma reglering och utan fara för att uttaxering å respektive sektionens medlemmar därigenom blir erforderlig utöver de i § 12 bestämda gränser. Uppstår tvist angående vad som sålunda skall återbetalas eller återlämnas, skall densamma lösas av skiljemän enligt § 22 här nedan.

§ 18.

Styrelse.

Föreningens gemensamma angelägenheter förvaltas av en styrelse, bestående av fem ledamöter och fem suppleanter, vilka alla årligen väljas å ordinarie förenings sammanträde för tiden intill nästa sådant sammanträde.

Avgår under tjänstgöringstiden någon av styrelseledamöterna, skall, oavsett huruvida suppleant finnes eller icke, ofördröjligen å extra föreningssammanträde utses ny styrelseledamot för tiden intill nästa ordinarie föreningssammanträde.

Medlem av föreningen, som innehar minst en tredjedel av föreningens hela röstetal, är berättigad att ensam utse en av styrelsens förenämnda fem ledamöter och en suppleant för denne samt har dessutom rätt att enligt § 21 här nedan deltaga i val av dem av styrelsens ledamöter, som skola av föreningens medlemmar samfält utses.

Kungl. Maj:t och kronan äger att, oavsett att om kronan är medlem av föreningen eller icke, utse en av förenämnda fem styrelseledamöter samt suppleant för denne.

Om de, som sålunda äga rätt att ensamma utse ledamöter i styrelsen, vilja begagna sig därav, skola de senast vid början av det föreningssammanträde, då styrelsen skall utses, skriftligen meddela, vilka de utsett. Om så ej sker, skall stämman i stället utse styrelseledamöter och suppleanter.

Varje sektionens enskilda angelägenheter förvaltas av förenämnda styrelse, förstärkt, vad beträffar sektionerna nr:is 3—8, med en för varje sektion vald sjätte styrelseledamot, därest sådan styrelseledamot blivit i nedan stadgad ordning utsedd.

§ 19.

Revisorer.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas av tre revisorer, utsedda å ordinarie föreningssammanträde för tiden till nästa ordinarie

sammanträde. Vid samma tillfälle och för samma tid utses jämväl tre revisors-suppleanter.

Kungl. Maj:t och kronan äger att på enahanda villkor, som stadgats beträffande val av styrelseledamot och styrelsesuppleant, utse en av de tre revisorerna och en av de tre revisorssuppleanterna.

Minst tre veckor före ordinarie föreningssammanträde skall styrelsen till revisorerna avlämna förvaltningsberättelse.

§ 20.

Räkenskapsavslutning skall ske för vart kalenderår.

Räkenskaper.

Föreningens räkenskaper skola så föras, att varje sektionens inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder föras för sig.

§ 21.

Årligen skall hållas ett ordinarie föreningssammanträde inom maj månads utgång. Föreningssammanträden.

Kallelser till föreningssammanträde och andra meddelanden till föreningsmedlemmarna skola ske genom rekommenderade brev, som avsändas till föreningsmedlemmarna under de adresser, som medlemmarna uppgivit till styrelsen. Kallelser till föreningssammanträde skola avsändas minst 14 dagar före sammanträdet.

Rösträtt å föreningssammanträde tillkommer en var medlem, som icke uppsagt sig till utträde eller uteslutits ur föreningen och ej heller häftar för ogulden, krävd och förfallen insats eller tillskott eller annan avgift till föreningen.

Vid avgörande av frågor, som endast angå en viss sektion, må endast denna sektionens medlemmar delta i omröstningen.

I val av sådana styrelseledamöter, som skola ingå i styrelsen endast vid behandling av ärenden, som röra de särskilda sektionerna, må respektive sektionsmedlemmar äga rösträtt endast för sådana sektionen tillhörande vattenfall, som icke äro belägna i Dalälven nedanför Öster- och Västerdalälvarnas förening. Val av sådana styrelseledamöter skall företagas efter val av de ledamöter, som skola utses av föreningen i dess helhet.

Medlem äger en röst för varje påbörjat hundratal kronor, som för i hans ägo varande vattenfall av honom eller föregående ägare dels inbetalts som insats i föreningen, dels såsom kapitalinbetalning erlagts på grund av revers eller reverser A eller av föreningen uttagits av i stället för dylik revers lämnat kontant tillskott. Dock äger icke någon medlem rösta för mer än $\frac{1}{4}$ av det röstetal, som tillkommer de å sammanträdet representerade och till deltagande i respektive omröstning berättigade föreningsmedlemmarna.

Medlem skall, innan han gjort någon sådan inbetalning, som enligt förestående föreskrifter medför rösträtt, hava en röst.

Vid omröstning i frågor, som endast beröra en viss sektion eller ett visst vattenregleringsföretag, må medlems rösträtt endast beräknas efter insatser, inbetalningar och uttagningar, gjorda för samma sektion eller regleringsföretag.

Den medlem, som enligt § 8 fritagit sig från deltagande i kostnaderna för ett regleringsföretag, äger icke rätt att delta i beslut, som angå samma företag.

Samtycke av samtliga medlemmar av föreningen, vilka äro berättigade att delta i omröstningen angående respektive fråga, fordras för följande beslut, nämligen:

om upplösning av föreningen förutom i det fall, varom här nedan i § 23 stadgas,

om avhändande av sådan föreningen tillhörig fast egendom, vilkens ägande är erforderligt för regleringsföretags ändamålsenliga genomförande, och

om ändring av stadgandena angående rösträtt, insatser, tillskott och uttaxering.

För beslut om utförande av regleringsföretag samt om antagande och ändring av regleringsplan erfordras, att beslutet biträdes av föreningsmedlemmar, vilka tillsammans hava minst $\frac{3}{4}$ av samtliga röster i ifrågavarande sektion.

Om av annan anledning än den i andra stycket av § 7 omnämnda ändring besluts i fastställd regleringsplan, skola de, som deltaga i beslutet vara skyldiga att en för alla och alla för en ersätta föreningsmedlem, som mot beslutet reserverat sig, den skada, som genom ändring kan tillskyndas honom. Sinsemellan äro de ersättningskyldiga ansvariga i förhållande till sina insatser i föreningen. I händelse godvillig överenskommelse icke kan träffas angående skadeersättningens storlek, skall den bestämmas av skiljemän enligt § 22 här nedan.

Å ordinarie föreningsammansamtråde varje år skall bestämmas, huru stor andel av föreningens gemensamma förvaltningskostnader skall av varje sektionens medlemmar utgöras. Medlem, som ej åtnöjes med föreningens beslut härom, äger inom 14 dagar efter beslutets justering skriftligen hos styrelsen påkalla skiljedom enligt § 22 här nedan. Om så icke inom sagda tid sker, är föreningens beslut bindande, där det i övrigt blivit i laga ordning fattat.

Föreningen må icke för någon sektionens särskilda ändamål iklädas förbindelser eller upptaga lån till högre belopp än som motsvaras av de kontanta inbetalningar och säkerheter, som av samma sektionens medlemmar för sektionens regleringsföretag lämnats föreningen och ännu finnas kvar hos föreningen. Det åligger styrelsen att tillse, att föreningen frigöres från ansvar för dylika lån och förbindelser i samma mån som motsvarande till föreningen lämnade säkerheter och kontanta inbetalningar återställas eller förbrukas.

§ 22.

Skiljemän.

I de fall, då styrelsens beslut må enligt dessa stadgar överklagas genom påkallande av skiljedom, skall tvisten avgöras av en eller tre sakkunnige skiljemän, vilka skola utses antingen genom enhälligt beslut på föreningsammansamtråde eller på annat sätt, som genom enhälligt beslut på föreningsammansamtråde bestämmes. Vid dylik frågas behandling må även den medlem, som överklagat styrelsens beslut, deltaga i omröstningen. Skulle enhälligt beslut icke ernås eller sammantråde för skiljemäns utseende icke komma till stånd inom en månad efter det skiljedom hos styrelsen påkallas, skall tvistefrågan avgöras av tre sakkunnige skiljemän, som på anmodan av föreningens styrelse eller någon av föreningens medlemmar skola utses en av kommerskollegium, en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och en av överståthållarämbetet.

Uppkomma mellan skiljemännen olika meningar, gälle den mening, om vilken två av skiljemännen förena sig. Bliva ej två av skiljemännen ense, äga skiljemännen eller någon av dem eller föreningens styrelse eller någon av föreningens medlemmar hos kommerskollegium och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påkalla, att ytterligare en skiljeman tillsättes av vartdera ämbetsverket. För omröstning mellan de fem skiljemännen gälla i tillämpliga delar samma regler som för omröstning inom kollegiala domstolar. I övrigt skall för skiljemannaförfarandet gälla den vid varje till-

fälle gällande lag om skiljemän. I laga ordning tillkommen skiljedom är slutligen bindande för föreningen och dess medlemmar.

Även övriga tvister mellan föreningen och dess styrelse eller ledamot därav eller föreningsmedlem skola hänskjutas till skiljemän i ovan stadgade ordning.

Skiljemännen skola i varje fall vara berättigade att avgöra, vilken eller vilka parter som skola vidkännas kostnaderna för skiljemannaförfarandet.

§ 23.

Därest icke Kungl. Maj:t och kronan och Stockholms stad inom ett år från föreningens konstituerande antingen ingått i föreningen eller ock på annat sätt förbundit sig att göra de insatser och lämna de bidrag till regleringsföretag, som enligt stadgarna skulle åligga dem, om de ingingo i föreningen, samt därjämte iklätt sig skyldighet, motsvarande den, som enligt § 17, 4:de, 5:te och 6:te styckena av dessa stadgar åligger medlem, skall föreningen anses upplöst vid utgången av sagda tid. Eventuell upplösning av föreningen.

Om föreningen sålunda upplöses, utan att någon reglering kommer till stånd, skola samtliga föreningens utgifter fördelas på alla dess medlemmar efter den i § 6 angivna grund, samt vad därefter återstår av medlemmarnas insatser ävensom lämnade kontanta tillskott och reverser till medlemmarna återställas.

Så framt icke inom tjugu år från föreningens registrering erhållits för visst regleringsföretags utförande erforderliga avtal med ägarna av område, på vilket regleringsdamm skall uppföras och andra regleringsarbeten utföras, samt laga kraft vunnet tillstånd av vederbörande myndighet till regleringens genomförande, skola föreningens medlemmar vara fria från skyldighet att vidare bidra till sådant regleringsföretags genomförande, om någon medlem sådant påyrkar, innan förenämnda brister blivit avhjälpta.

§ 24.

Den omständigheten, att föreningens medlemmar i dessa stadgar betecknas såsom ägare av vissa angivna vattenfall och vattenfallsdelar, får icke anses innebära, att annan medlem av föreningen därigenom avstått från några anspråk på bättre rätt till något eller några av dessa såsom viss medlems tillhörighet angivna vattenfall, och får följaktligen icke lända till prejudice i rättegång mellan medlemmar i föreningen angående bättre rätt till vattenfall.